

Új pontszámítási képlet a Tanács értékelési útmutatójában

Dr. Kéri Zoltán LL.M., jogász, közbeszerzési szakjogász, a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács tagja, főosztályvezető, Nemzeti Fejlesztési Központ

DOI: 10.37371/KEP.2025.9.6

Címszavak: útmutató, értékelési szempontrendszer, nyertes ajánlattevő, értékelés, értékelési módszer, képlet

Absztrakt

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács 2025. május 29-én aktualizálta útmutatóját a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról. Az útmutató kiegészítésre került egy további pontszámítási képlettel, amely a legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempontok alkalmazása esetén az adott szempontra tett megajánláshoz történő pontszám hozzárendelésre használható. A cikk bemutatja ennek az új képletnek a jellemzőit, és néhány példán keresztül szemlélteti a gyakorlati alkalmazás lehetőségeit.

Abstract

On May 29, 2025, the Council operating within the Public Procurement Authority updated its guidelines on the application of the evaluation criteria for awarding of public contracts. The guidelines have been supplemented with an additional scoring formula that can be used to assign points to bids for a given criterion when applying award criteria that reflect the best price-quality ratio. This article presents the characteristics of this new formula and illustrates its practical application with a few examples.

Az értékelés célja

A nyertes ajánlattevő kiválasztása során alkalmazott szempontrendszernek több célkitűzésnek is eleget kell tennie egyidejűleg:¹

- a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat azonosítását kell szolgálnia,
- biztosítania kell a tényleges verseny lehetőségét,
- ki kell zárnia, hogy az ajánlatkérő korlátlan választási szabadsággal (más megfogalmazásban: önkényes döntési lehetőséggel) rendelkezzen.

A fenti célok érdekében rögzíti a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 76. § (9) bekezdése, hogy ha az ajánlatkérő nem egyedüli értékelési szempontként alkalmazza a legalacsonyabb ár szempontját (vagy életciklusköltség-számítási módszerrel meghatározva a legalacsonyabb költség szempontját), köteles meghatározni minden egyes értékelési szempontra vonatkozóan – többek között – azt a módszert, amellyel megadja a (szintén rögzített pontszámok közötti) pontszámot. Az értékelési módszer definiálásának leggyakrabban részét képezi egy vagy több képlet

előírása is, amelybe történő behelyettesítéssel számítható ki, hogy egy-egy számszerűsített módon megadott ajánlati elem mekkora pontszámot kell kapjon az értékelés során. A jelen cikk tárgyát képező pontszámítási képlet tehát annyiban képezheti egy jogszerűen kialakított értékelési szempontrendszer részét, amennyiben a fenti céloknak megfelel. Ezt az ajánlatkérő ítélni meg az adott közbeszerzés tárgya és egyedi körülményei ismeretében és azok gondos mérlegelésével.

A relatív értékelési módszerek

Az ún. relatív értékelési módszer megnevezés arra utal, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban beérkezett, érvényes ajánlatokban szereplő megajánlásokat veszi csak figyelembe a pontszám kiosztásánál, azt nem, hogy adott esetben a piacon léteznek-e olyan jellemzőkkel bíró áruk, szolgáltatások, amelyek egyébként ennél is előnyösebbek lehettek volna az ajánlatkérő számára gazdaságilag. Relatív értékelési módszernél az aktuálisan beérkezett megajánlások legkedvezőbbje fogja a legmagasabb pontszámot kapni akkor is, ha elméletileg ennél előnyösebb feltételekkel is lehetséges a piackutatási adatok fényében az adott szolgáltatást

¹1. Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve 67. cikk

igénybe venni. Ajánlattevői oldalról ez azt jelenti, hogy a maximális értékelési pontszám megszerzéséhez nem szükséges a piacon létező legmagasabb színvonalú megajánlást megtenni, az ajánlattevő számára elegendő, ha csak az adott eljárásban részt vevő ajánlattevőkhöz képest az övé a legjobb megajánlás, tehát nem szükséges abszolút piaci versenyelőny, elegendő az adott ajánlattevők közötti relatív versenyelőny.

Relatív értékelési módszer esetén az ajánlatkérőnek arra van lehetősége, hogy a Kbt. 77. § (1) bekezdése szerint meghatározza a megajánlás érvényességi küszöbét, tehát olyan elvárást, amelynél kedvezőtlenebb az adott ajánlati elem nem lehet; valamint – az ellenszolgáltatást vagy költséget tartalmazó értékelési szemponton kívüli értékelési szempontokkal összefüggő ajánlati elemmel kapcsolatban – azt a legkedvezőbb szintet, amelynek „felülteljesítése” esetén már nem ad többlet pontot, ha-

nem a maximális szintnél is előnyösebb megajánlások közötti különbségeket már figyelmen kívül hagyva egyaránt az adható legnagyobb pontszámot osztja ki a megajánlásokra. Azonban az adható legnagyobb pontszám akkor is kiosztásra kerül, ha a beérkezett relatíve legkedvezőbb megajánlás meg sem közelíti az ajánlatkérő által előre definiált legkedvezőbb szintet.

A relatív értékelés során valószínűleg a leggyakrabban alkalmazott pontszámítási képletek a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (a továbbiakban: Útmutató) 1. számú melléklet A. alcím a) pont aa) alpont szerinti fordított arányosítás és ab) alpont szerinti egyenes arányosítás. Ezek alkalmazását az alábbi példán keresztül szemléltetem.

1. esetpélda:

Értékelési szempont	Súlyszám	„A” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„B” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„C” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva
1. Ár (Ft)	70	120 000 000	583,33	110 000 000	636,36	100 000 000	700
2. Többlet tapasztalat 1. (0-36 hó)	15	36	150	35	145,83	34	141,67
3. Többlet tapasztalat 2. (0-36 hó)	15	35	145,83	36	150	34	141,67
Összpontszám			879,16		932,19		983,34

Az 1. esetpéldában a legalacsonyabb árat tartalmazó „C” ajánlat lesz a nyertes, mivel a 2. és 3. szempontra tett

megajánlása csak minimális mértékben gyengébb a többi ajánlattevőénél, így nagy pontvesztéssel jár.

2. esetpélda:

Értékelési szempont	Súlyszám	„A” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„B” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„C” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva
1. Ár (Ft)	70	120 000 000	583,33	110 000 000	636,36	100 000 000	700
2. Többször tapasztalat 1. (0-36 hó)	15	3	150	2	100	1	50
3. Többször tapasztalat 2. (0-36 hó)	15	2	100	3	150	1	50
Összpontszám			833,33		886,36		800

A 2. esetpéldában a magasabb árat tartalmazó „B” ajánlat lesz a nyertes annak ellenére, hogy a 2. és 3. szempontokra tett megajánlások között ugyanúgy csak 1-2 hónap különbség van, mint az 1. esetpéldában, csak hogy a legjobb megajánlást jelentő 3 hónaphoz képest az 1 hónap már csak a maximális pontszám egyharmadát éri a „C” ajánlat számára.

Az 1. esetpéldában az ajánlatkérő 100 millió forintot fizet „cserébe” azért, hogy a teljesítésben 34-34 hónap többlettapasztalattal rendelkező szakemberek vesznek részt. A 2. esetpéldában az ajánlatkérő 110 millió forintot fizet „cserébe” azért, hogy a teljesítésben 2-3 hónap többlettapasztalattal rendelkező szakemberek vesznek részt. Látható tehát, hogy a második esetben 10 millió forinttal többre kerül a teljesítés, amelynek színvonala azonban

- jelentősen gyengébb lehet az első esethez viszonyítva (közel három év helyett csupán két-három hónap többlettapasztalata van a szakembereknek); és
- gyakorlatilag ugyanolyan gyenge lehet, mint ha a második esetet a 10 millió forinttal olcsóbb „C” ajánlat nyerte volna (1 vagy 3 hónap többlettapasztalat között nincs ekkora értékbeli különbség).

Ez a jelenség a relatív értékelési módszer és az egyenes (és a fordított) arányosítás képletének arra a tulajdon-

ságára világít rá, hogy a pontszámok nem a megajánlások közötti különbséget tükrözik, hanem a megajánlások egymáshoz viszonyított arányát. Ennek további következménye például, hogy nulla értékű megajánlás esetén

- az egyenes arányosítás képlete mindig nulla pontot eredményez függetlenül attól, hogy a többi ajánlattevő megajánlása mekkora (nullánál magasabb) értéket vesz fel;
- a fordított arányosítás képlete az összes nullánál magasabb megajánlás pontszámát nullává teszi, és ezzel eltünteti a közöttük lévő különbségeket.

Az ajánlatkérő feladata a fentiek fényében, hogy az értékelési szempontrendszerét közelítse a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztásának céljához, és olyan értékelési rendszert állítson fel, amely megbízhatóan szolgálja a legjobb ár-érték arány megjelenítését. A fenti példa esetén célszerű megfontolni a relatív értékelési módszer helyett az ún. abszolút értékelési módszer alkalmazását.

Az Útmutató V. fejezete részletezi, hogy a Kbt. 77. § (1) bekezdése szerinti legkedvezőbb szint, illetve legkedvezőtlenebb elvárás meghatározásához a Miniszterelnökség (jelenleg: Nemzeti Fejlesztési Központ) útmutatót bocsátott ki, mely a legkedvezőtlenebb elvárás meghatározása körében az alábbi képletet javasolja alkalmazni:

$$P_{\text{vizsgált}} = \frac{A_{\text{vizsgált}} - A_{\text{legkedvezőtlenebb}}}{A_{\text{legkedvezőbb}} - A_{\text{legkedvezőtlenebb}}} (P_{\text{max}} - P_{\text{min}}) + P_{\text{min}}$$

ahol

$P_{vizsgált}$ a vizsgált megajánláshoz tartozó pontszám;

$A_{vizsgált}$ az aktuálisan vizsgált megajánlás;

$A_{legkedvezőbb}$ az ajánlatkérő által a Kbt. 77. § (1) bekezdése alapján meghatározott legkedvezőbb érték, amire a maximális pontszámot adja;

$A_{legkedvezőtlenebb}$ az ajánlatkérő által a Kbt. 77. § (1) bekezdése alapján meghatározott legkedvezőtlenebb érték, amire a minimális pontszámot adja;

P_{min} az adható legkisebb pontszám (az alsó ponthatár);

3. esetpélda:

Értékelési szempont	Súlyszám	„A” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„B” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„C” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva
1. Ár (Ft)	70	120 000 000	583,33	110 000 000	636,36	100 000 000	700
2. Többlet tapasztalat 1. (0-36 hó)	15	3	12,5	2	8,33	1	4,17
3. Többlet tapasztalat 2. (0-36 hó)	15	2	8,33	3	12,5	1	4,17
Összpontszám			604,16		657,19		708,34

Ebben az esetben a 2. és 3. szempontra kapott pontszámok hűen tükrözik, hogy a megajánlások éppen csak meghaladták az ajánlatkérő által előírt legkedvezőtlenebb szintet, és a pontszámok közötti különbségek is lekövetik a megajánlások közötti csekély eltérést. Így az összpontszám ugyan alacsonyabb, azonban a gazdaságilag legelőnyösebb „C” ajánlat lesz a nyertes. Azt mondhatjuk, hogy a 3. esetpéldában az ajánlatkérő – a 2. példához képest – 10 millió forintos „megtakarítást” ért el csupán azzal, hogy másik (ezúttal abszolút) értékelési módszert írt elő.

A fenti példákban nem foglalkoztam a további lehetséges helyzettel, amikor az egyes ajánlattevők adott szempontra vonatkozó megajánlásai között jelentős különbségek vannak (pl. a 2. szempontra az egyik ajánlattevő 3 hónapot, a másik 30 hónapot ajánl). Ilyen esetben természetesen az abszolút értékelési módszer is jelentős pontkülönbséghez vezet, ami akár a magasabb ajánlati árat tartalmazó ajánlat javára billentheti a versenyt. Ez adott esetben lehet gazdaságilag előnyös az

P_{max} az adható legnagyobb pontszám (a felső ponthatár).

Ha az abszolút értékelést tartalmazó képlettel újraszámoljuk a fenti 1. példát, akkor ugyanazokat a pontszámokat kapjuk, ami érthető, mivel az 1. példában a 2. és 3. értékelési szempontra érkezett legjobb megajánlások éppen elérték az ajánlatkérő által előírt legkedvezőbb szintet.

Ha azonban a 2. példa szerinti megajánlásokra adandó pontszámokat számoljuk újra abszolút értékelési képlettel, már jól látható a módszer különbözősége.

ajánlatkérő számára, hiszen az értékelés célja a legjobb ár-érték arány kifejezése, azonban ekkor is kérdésessé válhat, hogy az adott ajánlat nyertessége gazdasági, pénzfelhasználási szempontból valóban „megéri-e” az ajánlatkérő számára. Ez elvezet az adott értékelési szemponthez rendelt súlyszám arányosságának kérdéséhez, valamint az elvárt megajánlások legkedvezőbb és legkedvezőtlenebb szintjének megfelelő meghatározásához, azonban ezek a tényezők már nem tárgyai a jelen cikknek.

A fentieket azért láttam célszerűnek belefoglalni a jelen cikkbe, mivel az Útmutató szerinti új képlet ismertetéséhez hozzátartozik annak tágabb kontextusa, alkalmazási kerete is.

Képletek az Útmutatóban

Ha közelebbről megvizsgáljuk a fentiekben már alkalmazott egyenes és fordított arányosítás képleteit, az alábbiakat találjuk.

Az egyenes arányosítás

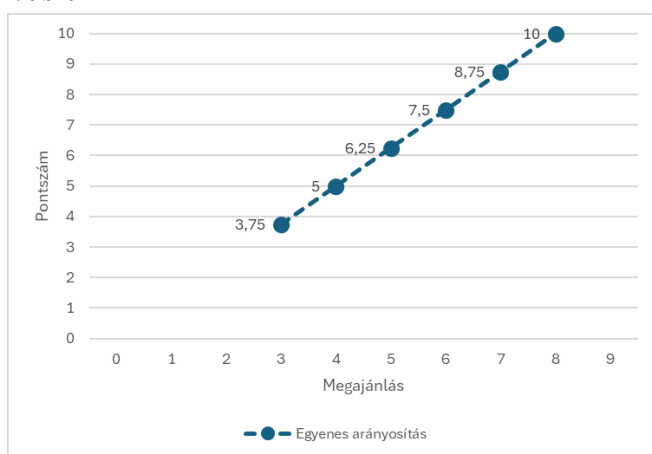
Ahogy az Útmutató is jelzi, az egyenes arányosítás a legkedvezőbb (legmagasabb értékű) tartalmi elemre a maximális pontot (felső ponthatár) adja, a többi ajánlat tartalmi elemére pedig a legkedvezőbb tartalmi elemhez viszonyítva egyenesen arányosan számolja ki a pontszámokat.

Képlete:

$$P_{vizsgált} = \frac{A_{vizsgált}}{A_{legjobb}} (P_{max} - P_{min}) + P_{min}$$

Ez diagramon ábrázolva így néz ki az 1. ábra szerint:

1. ábra

A fordított arányosítás

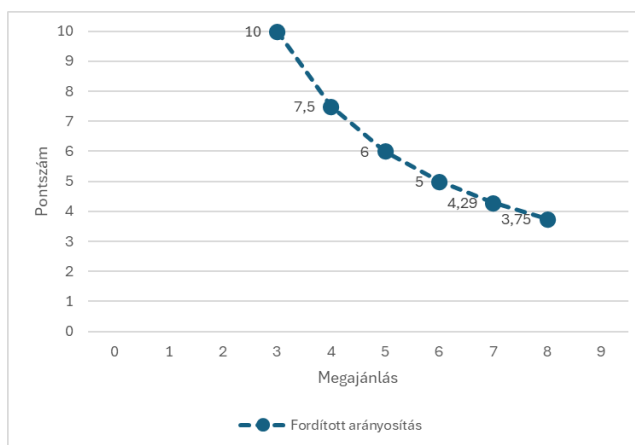
Az Útmutató szerint a fordított arányosítás a legkedvezőbb (legalacsonyabb értékű) tartalmi elemre a maximális pontot (felső ponthatár) adja, a többi ajánlat tartalmi elemére pedig a legkedvezőbb tartalmi elemhez viszonyítva fordítottan arányosan számolja ki a pontszámokat.

Képlete:

$$P_{vizsgált} = \frac{A_{legjobb}}{A_{vizsgált}} (P_{max} - P_{min}) + P_{min}$$

Ez diagramon ábrázolva így néz ki a 2. ábra szerint:

2. ábra

Ha a megajánlások között kisebb különbségek lennének, nem lenne azonnal szembeutó, azonban a 2. ábrán jól látható, hogy a fordított arányosítás esetén a pontszámok nem lineárisan, nem egy egyenes mentén kerülnek kiosztásra, hanem egy görbe (hiperbola) mentén. Ez természetesen ezelőtt is ismert volt, azonban ennek gyakorlati következményeibe ritkán gondolunk bele.

Mivel a fordított arányosítást olyankor alkalmazzák az ajánlatkérők, amikor a minél alacsonyabb számszerű értékű megajánlást tekintik előnyösnek, így a képlet használata elsősorban az ár és a költség típusú értékelési szempontokra van hatással. A legalacsonyabb összegű árat tartalmazó ajánlat ugyan megkapja a maximális pontszámot, azonban az utána következő második, harmadik stb. legalacsonyabb ár megajánlás jelentős pontvesztést szenved el, hiszen a pontokra illeszthető görbe az elején (a maximális pontszámnál) a legmeredekebb. Eszerint a képlet túlhangsúlyozza a legalacsonyabb árat képező megajánlást, és a közvetlenül utána következő megajánlásokat – igaz, csökkenő mértékben, de – alacsonyabbra pontozza ahhoz képest, mint ha lineáris pontszámítás történe. Ez szolgálhatja a

gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztását, hiszen a meglévő árelőnyt erősíti fel, azonban a tényleges verseny lehetőségének biztosítása szempontjából már kérdéseket vet fel.

Ha megvizsgáljuk a görbe másik végét, ahol egyre jobban ellaposodik, a fordított jelenséget figyelhetjük meg: a megajánlások közötti különbségek egyre kisebb pontszám különbségekké konvertálódnak, a képlet mintegy elmosza az árkülönbségeket. Ennek egy szokványos közbeszerzési eljárásnál nem lenne jelentősége, hiszen egy nyertes és legfeljebb még egy, a nyertest követő második legkedvezőbb ajánlat kiválasztása történik, más a helyzet azonban a keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzési eljárásban. Ha a keretmegállapodást az ajánlatkérő több ajánlattevővel kívánja megkötni, akkor a nyertesség-nem nyertesség kérdése nem a görbe elejénél, a legalacsonyabb árat ajánló ajánlattevőknél kardinális, hanem a keretszám feltöltésekor éppen kimaradó ajánlattevők esetén. Ha ezek ár típusú megajánlásai a fenti értékelési görbe végére esnek, akkor esetükben az árkülönbség már kevésbé lesz döntő, és az egyéb értékelési szempontokra tett vállalások jelentősége nő meg.

A javasolt függvények az Útmutatóban

Az Útmutató maga is rögzíti, hogy az „alapveti rendelkezéseknek a függvények közül a lineáris mentén történő értékelés felelt meg”, ezért az Útmutatóba már korábban beépítésre került a 2. számú melléklet, amely számos további lehetséges (lineáris) pontszámító függvényt javasol részletezve ezek működési jellegzetességeit, értelmezési tartományát stb.

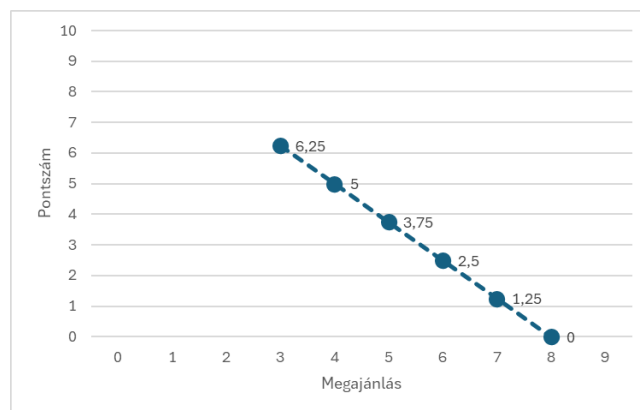
Ezek közül az Útmutató 2. számú melléklet A. alcím 1. pontjában szereplő második képlet az alábbi:

$$P_{vizsgált} = -\frac{A_{vizsgált}}{A_{legrosszabb}} P_{max} + P_{max}$$

Ennek jellemzője, hogy P_{min} -t (nullát) oszt ki a legmagasabb ($A_{legrosszabb}$) megajánlásra, és a többi megajánlásra ehhez képest arányosan magasabb pont-

számot ad. P_{max} kizárólag nulla megajánlásra jár. (Az útmutató szerinti formában felírt képlet $P_{min} = 0$ esetre használható, amikor az alsó ponthatár a nulla.) Diagramon ábrázolva így néz ki a 3. ábra szerint:

3. ábra

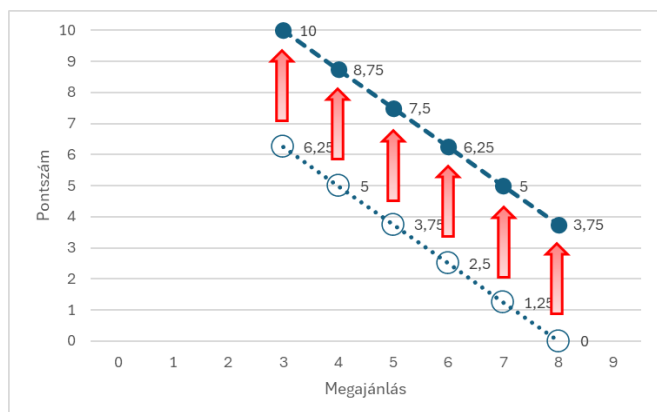

Ez annyiban használható lenne a fordított arányosítás alternatívájaként, hogy – ahhoz hasonlóan – a minél kisebb értékű megajánlásra ad nagyobb pontszámot; ugyanakkor nem görbe mentén, hanem lineárisan osztja ki a pontokat; továbbá még arra is alkalmas, hogy a nulla értékű megajánlást kezelje (feltéve, hogy az adott értékelési szempontnál ez egyáltalán előfordulhat). A képlet használatát ugyanakkor nehezíti, hogy az egyenes és a fordított arányosítástól eltérően teljesen más tartományba helyezi a pontszámokat: az előzőekben tárgyalt, relatív módszerű arányosítások a ponthatár felső határáról kiindulva pontoznak. Ez a képlet azonban az alsó ponthatárról indulva osztja ki a pontokat, ami a pontok súlyszámmal való szorzása és összegzése során az adott értékelési szempont alulreprezentáltságához vezet. Ez valamennyire kompenzálható lenne a súlyszám változtatásával, azonban ez sem vezet feltétlenül bármely esetben adekvát pontszámhoz.

Az új képlet

A fenti javasolt függvényt csak kevés választja el attól, hogy a fordított arányosítás igazi, lineáris lefutású alternatíváját képezhesse, ehhez azonban a ponthatár alsó határáról induló egyenest „fel kellett emelni” a felső ponthatárig, ahogy ezt a 4. ábra illusztrálja:

4. ábra

Nem untatva itt az olvasót az algebrai levezetéssel, a fenti átalakítás után az Útmutató 2025. május 29-ével került kiegészítésre a 2. számú melléklet „A. Javasolt függvények” pontjában az „A minél alacsonyabb paraméterű megajánlás a jó és a legjobb megajánlás lehet nulla” alcímben az alábbi képlettel (a továbbiakban: Új képlet):

$$P_{vizsgált} = \frac{A_{legjobb} - A_{vizsgált}}{A_{legrosszabb}} (P_{max} - P_{min}) + P_{max}$$

ahol

$P_{vizsgált}$ a vizsgált megajánláshoz tartozó pontszám;

$A_{vizsgált}$ az aktuálisan vizsgált megajánlás;

$A_{legjobb}$ az aktuálisan legjobb megajánlás (azaz a legalacsonyabb megajánlás);

$A_{legrosszabb}$ az aktuálisan legrosszabb megajánlás (azaz a legmagasabb megajánlás);

P_{min} az adható legkisebb pontszám (az alsó ponthatár);

P_{max} az adható legnagyobb pontszám (a felső ponthatár).

Hasonlítsuk össze az Új képletet a korábban ismertetett fordított arányosítással!

Ha $A_{vizsgált} = A_{legjobb}$, akkor

$$\text{- fordított arányosításnál: } P_{vizsgált} = \frac{A_{legjobb}}{A_{legjobb}} P_{max} = P_{max}$$

$$\text{- az Új képletnél: } P_{vizsgált} = \frac{A_{legjobb} - A_{legjobb}}{A_{legrosszabb}} P_{max} + P_{max} =$$

P_{max}

Vagyis a legjobb megajánlás mindig a maximum pontszámot (a felső ponthatárt) kapja, akár a mindenki által használt fordított arányosítással, akár az Új képlettel számolunk.

Ha $A_{vizsgált} = A_{legrosszabb}$, akkor

$$\text{- fordított arányosításnál: } P_{vizsgált} = \frac{A_{legjobb}}{A_{legrosszabb}} P_{max}$$

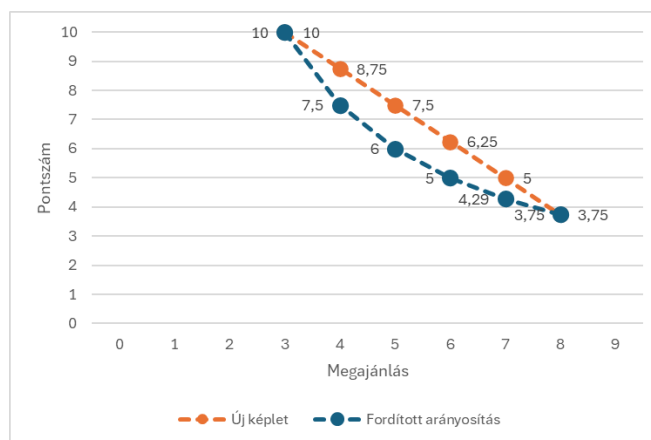
$$\text{- az Új képletnél: } P_{vizsgált} = \frac{A_{legjobb} - A_{legrosszabb}}{A_{legrosszabb}} P_{max} + P_{max} =$$

$$\frac{A_{legjobb}}{A_{legrosszabb}} P_{max} - \frac{A_{legrosszabb}}{A_{legrosszabb}} P_{max} + P_{max} = \frac{A_{legjobb}}{A_{legrosszabb}} P_{max}$$

Vagyis a legrosszabb megajánlás pontosan ugyanazt a pontszámot kapja, akár a mindenki által használt fordított arányosítással, akár az Új képlettel számolunk.

Az Új képlet tehát ugyanazok között a pontszámok között osztja ki a pontokat, mint a fordított arányosítás, csak a köztes pontszámoknál van eltérés, mivel az új képlet „kiegyenesíti” a fordított arányosítás hiperboláját, ahogy ez az 5. ábrán látható:

5. ábra

Az Új képlet tehát a fordított arányosítás valódi alternatívájának bizonyul. Nézzük meg a működését konkrét példán keresztül!

4. esetpélda:

Értékelési szempont	Súlyszám	„A” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„B” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„C” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva
1. Ár (Ft)	70	120 000 000	583,33	110 000 000	636,36	100 000 000	700
2. Többször tapasztalat 1. (0-36 hó)	15	36	150	28	116,67	34	141,67
3. Többször tapasztalat 2. (0-36 hó)	15	35	145,83	29	120,83	34	141,67
Összpontszám			879,16		873,86		983,34

A 4. példában az ajánlatkérő – ugyanúgy, mint a 3-ban – a fordított arányosítás képletét használja az ár megajánlások pontozására, és az abszolút értékelés képletét a 2-3. értékelési szempontonál. A nyertes ajánlat a „C” (az árelőny miatt), a második helyezett pedig az „A”

ajánlat, ami ugyan 10 millió forinttal magasabb összegű a „B”-nél, azonban a 2-3. szempontokra járó magasabb pontszámok előnyösebb helyzetbe hozzák. Alkalmazzuk most az 1. értékelési szempontonál a fordított arányosítás helyett az Új képletet!

5. esetpélda:

Értékelési szempont	Súlyszám	„A” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„B” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva	„C” ajánlattevő megajánlása	Pontszám (0-10) súlyozva
1. Ár (Ft)	70	120 000 000	583,33	110 000 000	641,67	100 000 000	700
2. Többször tapasztalat 1. (0-36 hó)	15	36	150	28	116,67	34	141,67
3. Többször tapasztalat 2. (0-36 hó)	15	35	145,83	29	120,83	34	141,67
Összpontszám			879,16		879,17		983,34

Az 5. példában látható, hogy az Új képlet a két szélső megajánlásnál (a legalacsonyabb ár és a legmagasabb ár esetén) ugyanazt a pontszámot eredményezi, mint a fordított arányosítás, ahogy a fentiekben már levezettük. Egyedül a „B” ajánlattevő 1. szempontra kapott pontszáma változott (emelkedett), ami érthető, ha arra gondolunk, hogy az Új képlet „kiegyenesíti” a fordított arányosítás görbáját, azaz lineárisá teszi a két szélső megajánlás közötti megajánlások pontszám változását. Ennek viszont az a következménye, hogy az értékelési

sorrendben az „A” és a „B” ajánlat egymással helyet cserélt! Azaz most már a 10 millió forinttal kedvezőbb árú „B” ajánlat lett a második helyezett. (Vagy ha egy kettő keretszámú keretmegállapodást kötünk, akkor a „B” ajánlattevő lett a további szerződő fél.) Azt mondhatjuk, hogy az 5. esetpéldában az ajánlatkérő – a 4. példához képest – 10 millió forintos „megtakarítást” érhetett el csupán azzal, hogy másik képletet írt elő. (A gondolatkísérlet természetesen folytatható más irányokba is: kidolgozhatóak további képletek, akár olyan

is, amely például az egyenes arányosítás linearitását „elrontja”, és görbévé teszi, de ezt már csak érdekességként, a „fantázia műveként” jegyzem meg, gyakorlati alkalmazása – a pontszámok torzítása miatt – visszalépés lenne, nem volna támogatható. Például, ha

$$P_{vizsgált} = \frac{A_{vizsgált} - A_{legnagyobb}}{A_{legkisebb} + A_{legnagyobb} - A_{vizsgált}} (P_{max} - P_{min}) +$$

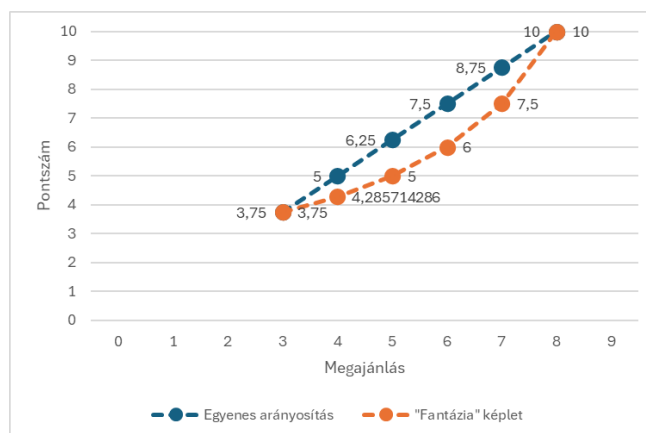
P_{max} ,

akkor ez így ábrázolódik a 6. ábra szerint.)

Következtetések

A fentiekben vázlatosan bemutatásra került az Útmutatóba beillesztett új pontszámítási képlet célja, használatának lehetősége és szélesebb értelemben vett kontextusa. Természetesen a mindenkori ajánlatkérő feladata és felelőssége, hogy az értékelési szempontrendszerének kidolgozása során az alapelveknek, a beszerzés céljának, a piacon elérhető kínálatnak és az eset

6. ábra

összes körülményének megfelelően jogszerű és gazdálkodási szempontból hatékony megoldást találjon. A jelen írás ehhez csak néhány megfontolható szempontot vethetett fel.

A megismert képleteket az alábbi 1. sz. táblázat szerint lehet összefoglaló jelleggel csoportosítani.

1. táblázat		Növekvő megajánlásokra csökkenő pont	Növekvő megajánlásokra növekvő pont
Abszolút értékelés	Lineáris	ME (NFK) Kbt. 77. § (1) bekezdésre vonatkozó útmutatóban javasolt képlet:	
		$P_{vizsgált} = \frac{A_{vizsgált} - A_{legkedvezőtlenebb}}{A_{legkedvezőbb} - A_{legkedvezőtlenebb}} (P_{max} - P_{min}) + P_{min}$	
		Új képlet a KH Útmutatóban:	Egyenes arányosítás a KH Útmutatóban:
Relatív értékelés	Görbe	$P_{vizsgált} = \frac{A_{legkisebb} - A_{vizsgált}}{A_{legnagyobb} - P_{min}} (P_{max} - P_{min}) + P_{min}$	$P_{vizsgált} = \frac{A_{vizsgált} - A_{legnagyobb}}{A_{legnagyobb}} (P_{max} - P_{min}) + P_{max}$ $= \frac{A_{vizsgált}}{A_{legnagyobb}} (P_{max} - P_{min}) + P_{min}$
		Fordított arányosítás a KH Útmutatóban:	„Fantázia” képlet a jelen cikkben:
		$P_{vizsgált} = \frac{A_{legkisebb} - A_{vizsgált}}{A_{vizsgált}} (P_{max} - P_{min}) + P_{max} = \frac{A_{legkisebb}}{A_{vizsgált}} (P_{max} - P_{min}) + P_{min}$	$P_{vizsgált} = \frac{A_{vizsgált} - A_{legnagyobb}}{A_{legkisebb} + A_{legnagyobb} - A_{vizsgált}} (P_{max} - P_{min}) + P_{max}$

A fenti táblázatból látható, hogy az egyenes arányosításnak valójában nem a fordított arányosítás az ellentétes irányú „párja”, hanem az Új képlet. (A fordított arányosítás „párja” nem is szerepel az Útmutatóban.)

Lehetőség van azonban még néhány általános tanulság levonására is, amelyeket (bár közhelynek tűnhetnek) fontosnak tartok hangsúlyozni:

- Sem az értékelési súlyszám, sem az értékelési módszer, sem a képlet, sem a legkedvezőbb-legkedvezőtlenebb határértékek rögzítése vagy éppen megváltoztatása nem döntő jelentőségű önmagában. Ezek a tényezők az értékelés során mindig egymással párhuzamosan érvényesülnek. Nem létezik tehát mindent megoldó súlyszám arány vagy képlet, amely minden helyzetben optimális (jogszerű és gazdaságos) eredményt hoz.

- Az ajánlatkérőnek célszerű a közbeszerzési dokumentumok elkészítése során az értékelési szempontrendszert akár indikatív, akár fiktív megajánlások behelyettesítésével „tesztelni”, reális modellezést végeznie, hogy ezáltal optimalizálhassa a beszerzési eredményét, csökkenthesse annak kockázatát, hogy a közbeszerzése ár-érték aránya sérülhessen. Természetesen ehhez is célszerű az ajánlatkérőnek a közbeszerzés tárgyára vonatkozó piaci ismereteit lehetőségeihez mérten – és értelemszerűen az összeférhetetlenségi, alapelvi szabályok betartásával – bővítenie, frissen tartania.

(A szerző ezúton fejezi ki köszönetét a Közbeszerzési Hatóság munkatársai, valamint a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács korábbi és jelenlegi tagjai felé a képletekkel kapcsolatban átadott értékes segítő észrevételeikért.)